

[JAUNĪBA UN] PRETSTĀVE KULTŪRAS KANONĀ UN LAIKMETĪGAJĀ MĀKSLĀ

Konkursa moto: Kultūra un māksla kā mana iespēja paust protestu un virzīt pārmaiņas

2022./2023. mācību gadā Latvijas Kultūras akadēmija jau **vienpadsmito gadu** rīko Kultūras kanona konkursu Latvijas vispārizglītojošo skolu 10.–12. klašu un profesionālās izglītības skolu vecāko kursu skolēniem. Tas organizēts, lai nodrošinātu skolu jaunatnes līdzdalību kultūras mantojuma popularizēšanā un komunikācijā, radītu priekšnoteikumus Latvijas kultūras mantojuma integrācijai skolēnu ikdienas dzīves praksēs, izmantojot arī digitālās vides iespējas, attīstītu skolēnos apziņu par kultūras un dabas mantojumu kā kopīgu resursu, radošu spēju un inovāciju avotu. **Kultūras kanona konkursa stratēģiskais mērķis** ir sekmēt kultūras mantojuma saglabāšanu, tā sociālā, ekonomiskā un radošā potenciāla izmantošanu, Latvijas kultūras kanonā nosaukto vērtību aktualizēšanu, pievērst uzmanību sabiedrības kultūras procesu daudzveidībai un vērtību sistēmu atšķirībām, kā arī veicināt skolēnu radošumu un pilsonisko līdzdalību Latvijas kultūrtelpas veidošanā.

Latvijas kultūras kanons ir ieeja Latvijas kultūras pasaulē caur daudzveidīgām vērtībām, kas aptver dažādas kultūras nozares un sniedzas pāri laikmetiem, gan savstarpēji satiekoties un mijiedarbojoties, gan kā pretpoli veidojot kontrastus.¹ Latvijas kultūras kanons 2021. gadā tika papildināts ar astoto vērtību grupu “Ainavas” kā liecību tam, ka dabas un kultūras fenomeniem ir cieši saistīti un lielā mērā neatdalāmi. Pēdējos gados atzīta

¹ <https://kulturaskanons.lv/par-kanonu-2/>

dabas un kultūras mantojuma īpašā loma mūsdienu sabiedrībā, kad daudzveidīgu apdraudējumu apstākļos ne tikai kultūras mantojums, bet arī laikmetīgā māksla iegūst īpašu nozīmi ilgtspējīgas, drošas, taisnīgas, zaļākas sabiedrības attīstībā.

Konkursa uzdevumi izstrādāti kā atbalsts “Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas” jaunā satura ieviešanai. Konkursa rīkošanas ikgadējie Latvijas Kultūras akadēmijas partneri ir Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Valsts izglītības satura centrs, projekts “Skola 2030”, Latvijas Nacionālā bibliotēka, kultūrizglītības programma “Latvijas skolas soma”, Latvijas Nacionālais kultūras centrs un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija.

2022. gads ir **Eiropas Jaunatnes gads**², kas piešķir konkursa tematikai un norisei papildu nozīmi, aicinot mums akcentēt jauniešu kā īpašas sabiedrības grupas lomu sabiedrības vērtību pārskatīšanā, humānismā un ilgtspējā balstītu pārmaiņu veicināšanā.

Konkursa mērķis

Kultūras kanona konkursa 2022/2023 mērķis ir padziļināt skolu jaunatnes izpratni par Latvijas kultūras kanonā iekļautajām kultūras norisēm un notikumiem, attīstīt prasmes diskutēt par kultūras un mākslas nozīmi sociāli, politiski, ekoloģiski un ekonomiski nozīmīgu jautājumu risināšanā, kā arī stiprināt skolu jaunatnes priekšstatus par iespējam mākslas valodā apliecināt noteiktas vērtības un virzīt sabiedrības attīstībai nozīmīgas pārmaiņas.

Iesaiste konkursa norisē sekmēs pētniecisku, radošu un praktisku iesaisti Latvijas kultūras kanona vērtību popularizēšanā, īpaši pievēršoties protesta un laikmetīgu pārmaiņu simbolismam. Tāpat konkurss rosinās jauniešus skatīt kanona vērtības kontekstā ar sociālo aktīvismu laikmetīgajā mākslā un apzināties iespējas apliecināt savas personiskās vērtības, idejas un pārliecības, tostarp protestu – mākslas valodā.

Konkursa uzdevumi

1. Nodrošināt Latvijas skolu jauniešu līdzdalību Latvijas kultūras un dabas mantojuma apzināšanā, īpaši kultūras kanona vērtību un kultūras artefaktu pārmantošanā un komunicēšanā.
2. Sekmēt pētniecisku, radošu un praktisku skolu jaunatnes iesaisti Latvijas kultūras kanona vērtību izpētē un popularizēšanā.
3. Padziļināt skolēnu zināšanas un attīstīt izpratni par protesta, laikmetīgu pārmaiņu un inovāciju simbolismu Latvijas kultūras kanona vērtībās.
4. Rosināt jauniešus skatīt Latvijas kultūras kanona vērtības kontekstā ar sociālo aktīvismu mūsdienās laikmetīgajā mākslā.
5. Apzināties un testēt veidus un iespējas apliecināt savas personiskās vērtības, idejas un pārliecības, tostarp protestu mākslas valodā.
6. Veicināt skolēnu radošumu un sadarbības prasmes radoši pētnieciska uzdevuma īstenošanā.

² https://europa.eu/youth/year-of-youth_lv

7. Veidot platformu jēgpilnu, drosmīgu, oriģinālu, eksperimentālu un praktiski nozīmīgu ideju realizācijai kultūrvidē.

Konkursa rezultātā

- tiks padziļināta skolu jaunatnes izpratne par Latvijas kultūras mantojuma un laikmetīgās mākslas vērtībām;
- tiks attīstīta skolēnu kompetence saistīt Kultūras kanona vērtību simbolismu ar laikmetīgās mākslas izpausmēm;
- tiks attīstīta pašvadīta mācīšanās un mērķtiecīga refleksija par šo kultūras un mākslas vērtību nozīmi personiskajā izaugsmē un sociāli aktīvas nostājas demonstrēšanā;
- skolēni un pedagogi apzinās savas iespējas paust personiskās vērtības, idejas un pārlicības sociāli aktīvas mākslas formā;
- tiks padziļināta pedagogu izpratne par kultūras, mākslas un citu humanitāro un sociālo zinātņu tematiem vidējās izglītības programmās.

Dalībnieki

Latvijas vispārizglītojošo skolu, t.sk. mazākumtautību izglītības programmu, 10.–12. klašu skolēni, profesionālās izglītības skolu vecāko kursu audzēkņi.

Norise

Konkursa norisi organizē Latvijas Kultūras akadēmija sadarbībā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju, Latvijas Nacionālo bibliotēku, programmas “Latvijas skolas soma” pārstāvjiem, Valsts izglītības satura centru un projektu “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030). Konkurss notiek trīs kārtās. Pirmajā kārtā notiek konkurss reģionos, otrā kārtā – radošā darbnīca Rīgā, trešā kārtā – konkursa fināls Rīgā.

Pirmās kārtas norise

- Izglītības iestāde izveido komandu trīs skolēnu sastāvā, kuru vada skolotājs.
- Izglītības iestāde aizpilda pieteikuma formu tiešsaistē <https://ej.uz/kanonakonkurss2022> līdz 2022. gada 17. novembrim.
- Pirmā kārtā notiek plānošanas reģionos (Rīgā un Pierīgā, Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē, Latgalē) laikā no 2022. gada 28. novembra līdz 2. decembrim.
- Komanda gatavo uzdevumu, ko demonstrē klātienē žūrijai konkursa pirmajā kārtā.
- Pirmās kārtas uzdevumu klātienē vērtē konkursa rīkotāju izveidota žūrija, kuras sastāvā ir Kultūras ministrijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” pārstāvji, Valsts izglītības satura centra, projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030), Latvijas Nacionālā Kultūras centra, Latvijas Kultūras akadēmijas, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas, mediju pārstāvji u.c., vērtējot atbilstoši iepriekš noteiktiem un izziņotiem kritērijiem.
- Reģionos katra komanda tiek novērtēta un atbilstoši iegūtajai vietai apbalvota ar konkursa rīkotāju diplomu.
- Pēc konkursa pirmās kārtas saskaņā ar konkursa žūrijas vērtējumu, **divas līdz trīs** labākās katra reģiona komandas tiek izvirzītas uz konkursa otro kārtu.

- Nelabvēlīgas epidemioloģiskās situācijas gadījumā iespējama konkursa norises pārceļšana uz tiešsaistes formātu. Konkursa klātienēs norises nosacījumi tiks precizēti un komunicēti konkursa dalībniekiem īsi pirms 1. kārtas norises.

Pirmās kārtas uzdevums:

1. Komanda izpēta Kultūras kanona mājaslapu <https://kulturaskanons.lv> un Kultūras kanonā iekļautās kultūras vērtības.
2. Komanda organizē diskusijas skolas mērogā, lai
 - 2.1. apspriestu, interpretētu un noteiktu sev tuvākās kultūras kanona vērtības;
 - 2.2. atklātu tās vērtības kanonā, kurās visspilgtāk izpaužas laikmetīgu pārmaiņu, protesta, pretstāves un/vai inovāciju simbolisms;
 - 2.3. apspriestu kāda mūsdienu mākslinieka darbību, kurā izteikti izpaužas laikmetīgu pārmaiņu, protesta, pretstāves un/vai inovāciju simbolisms.
3. Komanda piedalās reģionālajā konkursā, kur prezentē šo diskusiju rezultātus. Izmantojot daudzveidīgus vizuālās komunikācijas līdzekļus, prezentācijā:
 - 3.1. ilustrē vienu kultūras kanona vērtību, kur visspilgtāk izpaužas laikmetīgu pārmaiņu, protesta, pretstāves un/vai inovāciju simbolisms un idejas, argumentē savu izvēli, sasaista to ar mūsdienu sabiedrības aktuālajām problēmām;
 - 3.2. katrs komandas dalībnieks atklāj un pamato savu personisko saikni ar šo vērtību un tajā ietvertajiem simboliem;
 - 3.3. atklāj, kā laikmetīgu pārmaiņu, protesta, pretstāves un/vai inovāciju simbolisms un idejas tiek izteiktas mūsdienu Latvijas laikmetīgajā mākslā, kā piemēru raksturojot viena mākslinieka darbību (vai vienu darbu).
4. Prezentācija iespējama brīvi izvēlētajā formātā – tikai mutiski, ar uzskates materiāliem, izmantojot *Powerpoint* vai cita formāta prezentācijas, audio, video materiālus u.tml.

Pirmās kārtas koordinatori un norises datumi

(28. novembris – 2. decembris, konkursi reģionos)

Plānošanas reģions	Norises pilsēta un vieta	Koordinators	Datums
Vidzeme	Cēsis Cēsu Vēstures un mākslas muzejs / Cēsu Jaunā pils (Pils laukums 9)	Evita Muceniece Cēsu Vēstures un mākslas muzeja muzejpedagoģe evita.muceniece@cesis.lv	28. novembris
Kurzeme	Kuldīga Kuldīgas Mākslas nams (1905. gada iela 6)	Terēza Strauta Kuldīgas novada pašvaldības projektu vadītāja tereza.strauta@kuldiga.lv	29. novembris
Latgale	Rēzekne Latgales vēstniecība GORS (Pils iela 4)	Daira Lāce Latgales vēstniecības GORS pasākumu producente daira.lace@rezekne.lv	30. novembris
Zemgale	Jelgava Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija (Sarmas iela 2)	Lita Vēvere Kultūras un pašizpaušmes mākslā mācību jomas vadītāja Jelgavas pilsētā un Spīdolas Valsts ģimnāzijā lita.vevere@gmail.com	1. decembris

Rīga un Pierīga	Rīga Latvijas Kultūras akadēmijas Eduarda Smiļģa Teātra muzejs (E. Smiļģa iela 37)	Laura Ozoliņa Latvijas Kultūras akadēmijas mākslinieciskās jaunrades projektu vadītājas asistente laura.ozolina@lka.edu.lv	2. decembris
------------------------	--	---	---------------------

Otrās kārtas norise

Radošais seminārs Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

2023. gada 13. janvārī

Konkursa otrajā kārtā (seminārā) piedalās konkursa finālisti: reģionu konkursu desmit līdz piecpadsmit uzvarējušās komandas (divas vai trīs no reģiona).

Konkursa rīkotāji kopā ar kultūras un radošā sektora, tostarp laikmetīgās mākslas nozares profesionāļiem, kā arī sociāli aktīvas mākslas formu pētniekiem un mākslas norišu producentiem piedāvās pieredžu stāstus par mākslinieku lomu sociālu, politisku, drošības, ekonomisku, ekoloģisku u.c. problēmu risināšanā, kā arī sociālā aktīvisma izpausmes formām mākslas darbā.

Radošais seminārs paredzēts, lai uzlabotu fināla uzdevuma izpildei nepieciešamās prasmes un kompetenci. Skolotāji saņems sertifikātus par dalību seminārā.

Radošā semināra noslēgumā komandas saņem detalizētus norādījumus fināla uzdevumam, kas jāveic līdz 3. kārtas norises dienai. Fināla uzdevuma izpildē tiek izmantotas seminārā (2. kārtā) iegūtās prasmes un kompetences.

Trešās kārtas norise / fināls

2023. gada 10. marts

- Konkursa trešās kārtas noslēgums (fināls) notiek Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 2023. gada 10. martā.
- Konkursa finālu vērtē konkursa rīkotāju izveidota žūrija, kuras sastāvā ir Kultūras ministrijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Valsts izglītības satura centra, projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" (Skola2030), kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma", Latvijas Nacionālā Kultūras centra, Latvijas Kultūras akadēmijas, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārstāvji un citi pieaicināti eksperti.
- Konkursa žūrija finālā komandām var piešķirt nominācijas, bet komandai ar visaugstāko punktu skaitu tiks piešķirts konkursa pirmās vietas diploms.
- Visi konkursa fināla dalībnieki saņem Kultūras kanona konkursa finālista diplomu, kā arī Latvijas Kultūras akadēmijas, Kultūras ministrijas un žūrijas speciālbaldas.

Fināla uzdevums:

Skolēnu komandas demonstrē savus jaunrades darbus, kur mākslas valodā apliecināta komandas pretstāve kādai personiski nozīmīgai problēmai. Fināla uzdevuma prezentācija plānota diskusijas formā. Tā vērtēšanas kritēriji tiks izsludināti konkursa 2. kārtā.

Šajā kārtā skolēnu komandas piedalās arī erudīcijas spēlē par Kultūras kanona vērtībām.

Galveno aktivitāšu laika plāns

2022. gada 17. oktobris plkst. 14.00	Informatīvs seminārs skolotājiem par konkursa uzdevumu, jautājumu un atbilžu sesija
2022. gada 17. novembris	Dalībnieku pieteikšanās termiņš dalībai konkursā
2022. gada 28. novembris – 2. decembris	Reģionālo konkursu norise – pirmā kārtā
2023. gada 13. janvāris	Seminārs Rīgā – otrā kārtā
2023. gada 7. janvāris – 9. marts	Gatavošanās finālam
2023. gada 10. marts	Fināls Rīgā

Rīkotāji

Konkursu organizē Latvijas Kultūras akadēmija

Konkursa kuratore **Anda Lake**, tālr. 29411108, lake.anda@gmail.com

Projekta vadītāja **Kristīne Freiberga**, tālr. 29939915, kristine.freiberiga@lka.edu.lv

Asistente, sabiedrisko attiecību speciāliste **Aija Lūse**, tālr. 29107218, aija.luse@lka.edu.lv

Projekta vizuālās identitātes autore, sabiedrisko attiecību speciāliste **Aija Melbārde**, tālr. 29740077, info@lka.edu.lv

Informācija par konkursu pieejama

Kultūras kanona *Facebook* lapā <https://www.facebook.com/latvijaskulturaskanons>

Latvijas Kultūras akadēmijas mājaslapā www.lka.edu.lv

Kultūras ministrijas mājaslapā www.km.gov.lv

Valsts izglītības satura centra mājaslapā www.visc.gov.lv

Latvijas kultūras kanona mājaslapā <http://www.kulturaskanons.lv>

Ieteicamie informācijas resursi

<http://www.kulturaskanons.lv>

<http://www.letonika.lv>